

Parents' / Carers' Guide

Посібник для батьків
(осіб, що доглядають за
дитиною)

Цей посібник є подарунком від Освітнього інституту Шотландії

Scotland's largest
and most effective
education trade union

EIS Найбільша та
наїефективніша профспілка
працівників освіти Шотландії

Як перекладати цей посібник

Перекласти будь-яку частину цього посібника на іншу мову можна за допомогою **www.translate.google.co.uk**, скориставшись версією у форматі PDF на веб-сайті EIS: **www.eis.org.uk/welcometoscotland**

Крім того, за допомогою Google можна перекласти веб-сайти, зазначені на сторінках 13-16.

Вітаємо в Шотландії!

Цей посібник призначений для батьків або осіб, що доглядають за дітьми чи підлітками, які нещодавно приїхали до Шотландії з іншої країни й отримали привітальний пакет від профспілки педагогів Освітнього інституту Шотландії (Educational Institute of Scotland, EIS).

EIS пропагує належну освіту для кожної дитини та підлітка. Наші члени звернулися до нас із проханням привітати всіх дітей і підлітків, які нещодавно приїхали до Шотландії, та розповісти їм про їхні права. Саме для цього ми створили привітальні пакети.

Привітальний пакет, який отримала ваша дитина, є для того, щоб розповісти їй трохи про Шотландію, а також її права в цій країні. У посібнику викладена інформація для батьків (осіб, що доглядаються за дитиною) про систему освіти в Шотландії. Сподіваємося, вона буде корисною для вас.

ILLUSTRATIONS BY JAMIE SQUIRE

Права дітей

Термін «права» – це те, що має бути в кожній дитині чи підлітці для того, щоб жити безпечним, здоровим і щасливим життям. В Організації Об'єднаних Націй вважають, що всі діти й підлітки віком до 18 років мають такі ж самі права незалежно від того, звідки вони родом, чим займаються їхні батьки, якою мовою вони розмовляють, до якої релігії вони належать, хлопчик це, чи дівчинка, якої вони культури, мають вони інвалідність, чи ні або бідні вони, чи багаті.

Права всіх дітей і підлітків визначені в Конвенції ООН про права дитини (КПД ООН), яку підписали практично всі країни світу. Усі права, передбачені КПД ООН, є взаємопов'язані та однаково важливі.

Керівні принципи про права дітей викладені тут:
www.unicef.org/rightsite

Право дітей на освіту

Право на освіту є дуже важливим. У всіх дітей і підлітків у світі є право навчатися у школі та здобувати належну освіту.

У дітей і підлітків, які покинули свою батьківщину та іммігрували до нової країни, а також у тих, які змушені були виїхати як біженці, також є право на належну освіту.

Кожна дитина в Шотландії віком від 5 до 16 років має право на вільне місце у школі. Законом передбачено, що всі особи цього віку повинні здобувати освіту.

Після 16 років підліток може вирішувати, чи навчатися йому надалі, а також обирати спосіб навчання.

2

Право на додаткову допомогу в навчанні

Усі діти й підлітки у світі мають право на додаткову допомогу в навчанні, якщо вони з інвалідністю. У Шотландії діти та підлітки або батьки (особи, що за ними доглядають) від їхнього імені мають право звернутися по додаткову допомогу чи підтримку у шкільному навчанні в разі потреби, навіть якщо вони без інвалідності.

У Шотландії права батьків (осіб, які доглядають за дитиною) і права дитини на додаткову допомогу, потрібну їй у школі, передбачені Законом про додаткову допомогу в навчанні (2004 року) та Кодексом ustalеної практики, що його доповнює. Крім того, у них визначено, яким чином школи, місцеві органи влади й інші структури повинні це забезпечити.

Докладну інформацію можна переглянути тут: enquire.org.uk/advice-for-parents

Право на отримання знань у процесі здобуття освіти

Процес здобуття дитиною освіти має відбуватися таким чином, щоб дати їй можливість застосовувати свої таланти і здібності, а також щоб навчити її жити мирно, захищати довкілля та ставитися з повагою до інших людей.

Усі діти й підлітки у світі мають право на власну культуру, релігію і мову, а також на отримання знань про історію своєї родини, їхнє походження та світогляд. Вони мають право дізнаватися про це у процесі здобуття освіти.

У школі ваша дитина матиме можливість вивчати нове й отримувати знання у багатьох напрямках, а також здобувати вміння. Вона зможе ділитися своїми думками й поглядами з іншими на письмі, через спілкування та художню творчість, за умови що це не завдаватиме шкоди іншим.

Право дітей обирати друзів

Усі діти й підлітки у світі мають право обирати для себе друзів. У школі є безліч гарних можливостей познайомитися з новими людьми приблизно такого ж самого віку, походження яких може бути подібним або відрізнятись, і подружитися з ними.

Місце навчання	Вік	Період навчання
Дошкільний заклад	Діти віком 3-4 років	Діти віком 3-4 (а іноді 2) років мають право на 600 годин дошкільного навчання й піклування на рік. Зазвичай це приблизно 16 годин на тиждень упродовж визначеного періоду.
<p>Початкова школа</p> <p>Клас 1 – вік 5*</p> <p>Клас 2 – вік 6</p> <p>Клас 3 – вік 7</p> <p>Клас 4 – вік 8</p> <p>Клас 5 – вік 9</p> <p>Клас 6 – вік 10</p> <p>Клас 7 – вік 11</p> <p>(*Іноді діти йдуть до школи у віці 4 років залежно від дати народження)</p>	Діти віком 5-12 років	<p>З понеділка по п'ятницю, зазвичай з 09:00 до 15:30, 190 днів на рік.</p> <p>Школи зачиняються на канікули взимку і влітку, а також у різні дні протягом року. З'ясувати, коли місцева школа починає працювати, а коли зачиняється, можна у місцевій раді або в самій школі.</p>
<p>Середня школа</p> <p>1-4 роки навчання в середній школі є обов'язковими – діти зобов'язані ходити до школи.</p> <p>5-6 роки навчання у середній школі не є обов'язковими – діти самі вирішують, чи ходити до школи.</p>	<p>Діти й підлітки віком 12-16 років</p> <p>Підлітки віком 16-18 років</p>	<p>З понеділка по п'ятницю, зазвичай з 09:00 до 15:30, 190 днів на рік.</p> <p>Школи зачиняються на канікули взимку і влітку, а також у різні дні протягом року. З'ясувати, коли місцева школа починає працювати, а коли зачиняється, можна у місцевій раді або в самій школі.</p>
<p>Коледж для подальшої освіти</p> <p>У коледжі можуть навчатися підлітки віком від 16 років, які відповідають умовам вступу.</p>	Підлітки віком від 16 років	<p>Час навчання відрізняється залежно від студента й напрямку навчання.</p> <p>В окремих випадках у студентів є можливість навчатися безкоштовно. Це можна з'ясувати в коледжі.</p>
<p>Вищий навчальний заклад (університет)</p> <p>В університеті можуть навчатися підлітки віком від 17 років, які відповідають умовам вступу.</p>	Підлітки, зазвичай віком 17-18 років і старші	<p>Час навчання відрізняється залежно від студента й напрямку навчання.</p> <p>В окремих випадках у студентів є можливість навчатися безкоштовно.</p> <p>У підлітків, які шукають притулку, може бути можливість отримати стипендію на навчання в університеті. Це можна з'ясувати в університеті.</p> <p>* Докладну інформацію див. у додатку.</p>

Шкільний рік

У Шотландії шкільний рік розпочинається в серпні й закінчується в червні. Протягом року є різні канікули, зокрема тривалі літні канікули, які починаються у другій половині червня, продовжуються в липні і закінчуються в першій половині серпня – у цей період школа зачинена. Школи працюють 190 днів на рік.

Типовий шкільний день

Зазвичай шкільний день починається о 09:00 і триває до 15:30–16:00, з понеділка по п'ятницю, хоча в кожній школі є свій розклад. Деякі школи в п'ятницю зачиняються в обід. У школі вашій дитині нададуть розклад, у якому буде зазначено, коли щодня починається та закінчується навчання, а також час уроків.

У початковій школі зазвичай учні мають більшість уроків в одному класі, іноді навчаючись у шкільній бібліотеці, спортзалі чи комп'ютерному класі. Переважно більшість часу з ними проводить один вчитель.

У середній школі учні зазвичай мають уроки в різних класах, і кожен предмет веде інший вчитель. У їхньому розкладі буде зазначено, в якому класі відбуватиметься кожен урок, а також ім'я вчителя, який його проводитиме.

У більшості шкіл є територія для активних ігор, або ігровий майданчик. Тут може бути ігрове обладнання, сад або павільйон. Діти мають можливість проводити час, бавлячись під час ранішньої перерви та в обід; також може бути перерва після обіду. Крім того, чимало уроків проводиться у вигляді ігор.

Відвідуваність школи та відсутність на уроках

Батьки або особи, що доглядають за дитиною, яка навчається у школі, повинні повідомляти школу про те, що їхня дитина буде відсутня на уроках через хворобу чи з якоїсь іншої причини. Це потрібно для того, щоб у школі знали, що дитина чи підліток є в безпеці в період відсутності. Якщо ваша дитина не прийде до школи, причину слід повідомити або телефоном чи електронним листом у перший же день відсутності, або звичайним листом, коли вона повернеться до школи.

Навчальна програма

Школи Шотландії надають навчальну програму (в якій охоплено все, що вивчають у дошкільному закладі, школі й коледжі) для дітей і підлітків віком від 3 до 18 років. Мета шотландської навчальної програми – щоб кожна дитина стала:

- **успішним учнем**
- **впевненою в собі людиною**
- **відповідальним громадянином**
- **ефективним членом суспільства**

Зміст навчальної програми

Навчальна програма охоплює вісім напрямів:

- **образотворче мистецтво**
- **охорону здоров'я і добробут**
- **мови**
- **математику**
- **релігієзнавство і моральне виховання**
- **природничі науки**
- **соціальні науки**
- **технології**

Школярі старших класів – років 4, 5 і 6 у середній школі – можуть вивчати в шотландських школах предмети для присвоєння їм кваліфікації за вищезазначеними напрямками навчальної програми.

Моральні цінності шкіл

Школи в Шотландії мають на меті бути місцем, в якому кожна дитина почуватиметься безпечно, відчуватиме, що вона потрібна, залучена у процес, і в якому кожен досягатиме успіхів. Шотландські школи прагнуть надати якісну освіту всім дітям.

Піклування про те, щоб дітям і підліткам було добре у школі

У дітей та підлітків є право на безпеку, охорону здоров'я й піклування, як удома, так і в школі. Завдання кожного з нас – батьків, учителів та допоміжного шкільного персоналу – дбати про те, щоб дітям і підліткам було добре у школі.

Пастирська опіка у школі

Педагоги піклуються про дітей і підлітків у своїй школі. Батьки (особи, що доглядають за дитиною) мають змогу звертатися до працівників школи з будь-якими проблемами, які можуть впливати на навчання дитини або спричиняти в неї переживання чи неспокій у школі.

Щоб поговорити зі шкільними педагогами про дитину, яка навчається в початковій школі, батькам або особам, що за нею доглядають, слід завітати до адміністрації школи, надіслати їм електронного листа або зателефонувати з відповідним зверненням. Або ж можна передати через школяра записку чи лист класному керівнику з проханням про зустріч.

У середній школі є вчителі з пастирської опіки або наставники, робота яких полягає в тому, щоб допомагати школярам долати власні переживання та надавати підтримку й поради. Можливо, вас уже познайомили з вчителем з пастирської опіки вашої дитини. Такі педагоги цікавитимуться про те, як справи у вашої дитини в середній школі, а також намагатимуться час від часу поспілкуватися з вами як батьком/матір'ю дитини (особою, що за нею доглядає).

Щоб поговорити зі шкільними педагогами про дитину, яка навчається в середній школі, батькам або особам, що за нею доглядають, слід завітати до адміністрації школи, надіслати їм електронного листа або зателефонувати з відповідним зверненням. Або ж можна передати через школяра записку чи лист вчителю з пастирської опіки або помічнику класного керівника з проханням про зустріч.

Релігійні обряди

Усі школи в Шотландії організовують певного роду релігійні обряди або «час на роздуми». Коли і яким чином це відбувається, залежить від школи. Це може бути як щотижня, так і декілька разів на рік.

У батьків є право відмовитися від участі їхньої дитини в релігійних обрядах. Слід також поважати бажання підлітка.

Якщо ви хотіли б обговорити це питання зі школою, зверніться до класного керівника свого школяра, вчителя, що надає педагогічну підтримку, або наставника.

Поведінка й дисципліна

У школах Шотландії заборонено бити учнів чи застосовувати будь-які жорстокі методи покарання. Фізичне покарання є порушенням закону в шотландських школах.

У школах застосовують методи стимулювання позитивної поведінки з метою сприяння гарній поведінці й заохочення до цього, щоб кожен почувався тут безпечно і мав змогу навчатися.

Крім того, школи належно реагують на неприйнятну поведінку, як-от цькування, і можуть позбавити привілеїв, затримати учня після уроків або виключити за поведінку, яка завдала болю іншим.

Цькування, расизм і релігійне упередження

Цькування завдає дітям і підліткам болю, відчуття загрози, страху, ізолюваності. Це може траплятися як віч-на-віч, так і через Інтернет.

Расизм означає ставитися до якоїсь особи по-іншому, несправедливо, через її расову приналежність, культуру чи колір шкіри.

Релігійне упередження може призводити до інакшого, несправедливого ставлення однієї людини до іншої через її релігію або те, що інша людина вважає, що вона належить до певної релігії чи віри.

Цькування, расизм і релігійне упередження є неприйнятними. Якщо ваша дитина пережила таке у школі, ви можете допомогти їй, вислухавши про це і звернувшись із цією проблемою до школи. Класний керівник, наставник або вчитель з пастирської опіки чи педагогічної підтримки візьмуть це питання під суворий контроль і вживуть заходів, щоб запобігти подальшій поведінці з елементами цькування, расизму чи упередження проти вашої дитини.

Потреби в додатковій допомозі

Згідно із законодавством (Законом про додаткову допомогу в навчанні від 2004 року) учням, які потребують додаткової допомоги в навчанні, має бути надана така допомога. Існує чимало причин, чому школяр може потребувати додаткової допомоги в навчанні, наприклад, труднощі з читанням чи письмом, інвалідність, опіка місцевою радою замість сім'ї, відчуття тяжкої втрати. У шотландських школах діти й підлітки дуже часто звертаються по додаткову допомогу в навчанні та отримують її. За потреби у вас і вашої дитини також буде можливість попросити школу про додаткову допомогу.

Підтримка у вивченні англійської як додаткової мови (EAL) і програми ESOL

Дитина, що вивчає англійську як додаткову мову, може потребувати додаткової підтримки, яка передбачена законом.

У школах пропонують спеціальну підтримку учням, для яких англійська є додатковою мовою, і які вдома розмовляють іншою мовою (одною чи кількома). Такі послуги надаються в межах програми підтримки у вивченні англійської як другої мови (English as an additional language, EAL).

Підлітки, які володіють кількома мовами, також можуть навчатися за програмами підтримки у вивченні англійської для осіб, що розмовляють іншими мовами (English for Speakers of Other Languages, ESOL). Метою цих програм є навчити розмовляти, писати, слухати й читати англійською мовою й дати відповідні навички.

Зверніться до керівництва школи своєї дитини, щоб дізнатися про те, яку підтримку і програми вони можуть запропонувати, якщо, на вашу думку, це допоможе вашій дитині.

У Шотландії цінують школярів, які розмовляють кількома мовами, і заохочують підлітків гордитися тим, що вдома вони розмовляють іншою мовою, ніж навчаються у школі.

Вартість шкільного дня

Хоча шкільна освіта в Шотландії є безкоштовною, іноді навчання у школі може потребувати витрат.

Учителі окремих предметів просять батьків про незначну оплату за матеріали, наприклад, на уроках праці можуть попросити заплатити за інгредієнти. Також деякі уроки музики можуть потребувати витрат.

Іноді плату беруть за шкільні поїздки або за дні, коли учням дозволено носити повсякденний чи нарядний одяг замість шкільної форми. Час від часу у школах організовують ярмарки книг чи випічки, на яких школярам захочеться мати власні гроші.

З усіма питанням щодо витрат, пов'язаних зі шкільними заходами, слід звертатися до класного керівника у початковій школі або до наставника чи вчителя з пастирської опіки або педагогічної підтримки в середній школі. У всіх дітей має бути можливість брати повноцінну участь у житті школи.

Форма, допомога на придбання одягу

У більшості шкіл є форма – учні зобов'язані носити окремі елементи одягу певного кольору. Малозабезпечені батьки можуть отримати грошову допомогу на придбання одягу, щоб купити шкільну форму для своїх дітей. Сума допомоги на придбання одягу в Шотландії становить мінімум 100 фунтів на дитину. Якщо, на вашу думку, ваша сім'я може мати право на допомогу на придбання одягу, зверніться з цим питанням до керівництва школи і запитайте про те, як подати заяву для її отримання.

Деякі школи мають запасні речі для форми, наприклад, галстуки та джемperi. Запитайте у школі, чи є в них щось у запасі, щоб вам віддати.

Школярам зазвичай потрібний набір одягу для фізкультури або спортивних занять чи ігор. Така фізкультурна форма включає штани, шорти, футболки і спортивне взуття (кросівки). Іноді школи можуть мати запасні речі для фізкультурної форми, які учні можуть взяти чи позичити. Знову ж таки, зверніться з цим питанням до наставника або вчителя з пастирської опіки чи педагогічної підтримки.

Обід, безкоштовне шкільне харчування

Безкоштовне шкільне харчування надається дітям у початкових класах 1, 2 і 3 (а також у класі 4 в місті Глазго). Діти з малозабезпечених сімей також можуть отримувати безкоштовне шкільне харчування від класу 4 в початковій школі до класу 6 у середній школі. Сім'ї з вищим доходом повинні платити за шкільне харчування, починаючи з класу 4 в початковій школі, до класу 6 у середній школі. Якщо, на вашу думку, у вашої дитини може бути право на безкоштовне шкільне харчування, зверніться з цим питанням до керівництва школи та запитайте про те, як подати заяву.

Обід у школі подають школярам в окремій їдальні або кафетерії. Учні мають можливість брати обід з дому (спакований обід) або, якщо вони мешкають неподалік, ходити обідати додому.

Перекуска

У багатьох шотландських школах учні беруть із собою невеличку перекуску, яку вони можуть з'їсти на перерві між уроками вранці (іноді перерва називається інтервалом або часом для ігор). Це можуть бути фрукти, канапка чи тістечко. У більшості шкіл кафетерій відчинений вранці, в якому продається перекуска. У деяких школах є буфети, в яких школярі також можуть купити перекуску. Здебільшого у школах заборонена перекуска з арахісом, бо він може спричинити алергію.

Клуби і заняття спортом

У багатьох шкіл є клуби і спортивні команди, до яких можуть долучатися учні в позаурочний (позашкільний) час, наприклад, в обід або після школи. Багато з них є безкоштовними, хоча деякі платні. У школі розкажуть вам, які з них доступні, і як школа може допомогти з оплатою за участь у них.

Поїздки

Більшість шкіл час від часу організовує одноденні поїздки до цікавих місць, як-от, музеїв, історичних пам'яток чи парків відпочинку. Іноді поїздки можуть тривати довше, наприклад, до освітніх центрів надворі, які є частиною навчання. Більшість із цих поїздок є безкоштовними, хоча деякі платні. У школі вам розкажуть про поїздки, у яких ваша дитина зможе взяти участь, а також можуть запропонувати допомогу з оплатою у відповідних випадках, якщо потрібно.

Домашнє навчання

Сім'ї у Шотландії мають право навчати своїх дітей удома. Утім лише незначна кількість батьків готова на це.

Надання даних школам

Зазвичай школи в Шотландії збирають інформацію про дитину, як-от про її релігійну приналежність, походження тощо, мову, якою вона розмовляє, або чи є в неї додаткові потреби. Це необхідно для того, щоб краще зрозуміти свою громаду й оптимально спланувати навчання та підтримку дітей. Цю інформацію зберігатимуть у надійному місці й на умовах конфіденційності.

Транспорт

Діти добираються до школи різним способом залежно від того, де вони **проживають** і як далеко від школи. Багато учнів ходить до школи пішки. Інші доїжджають автомобілем, автобусом чи велосипедом. Школярі, які проживають далше, ніж на певній відстані, можуть мати право на безкоштовне користування транспортом. Із цим може допомогти місцева рада.

Участь батьків у шкільному навчанні

Батькам (особам, що доглядають за дитиною) наполегливо рекомендується брати активну участь у навчанні їхньої дитини у школі, яку вона відвідує, і підтримувати її в цьому процесі. Школи надають батькам консультації щодо того, як вони можуть допомогти своїм дітям у навчанні. Батькам учнів початкової школи рекомендують звертатися до класного керівника, якщо вони хочуть щось обговорити про свою дитину. Щодо середньої школи, батьки можуть підтримувати зв'язок із вчителем з педагогічної підтримки. У різний час протягом року батьків запрошують до школи на зустріч із вчителями їхньої дитини, щоб поговорити про її успіхи в навчанні. Крім того, батьків запрошують на розважальні заходи й вистави, які проводяться у школі.

Заняття поза школою

Є чимало БЕЗКОШТОВНИХ і веселих занять для дітей, коли вони не в школі.

У бібліотеках можна брати книжки. У деяких є можливість користуватися комп'ютерами, брати диски, аудіокнижки й долучатися до художніх занять і майстер-класів. Більше інформації можна отримати в місцевій раді.

У Шотландії є безліч музеїв, які пропонують безкоштовний вхід. У музеях зберігають і виставляють цікаві речі, а також часто організовують спеціальні заходи й розваги для дітей та підлітків. Ось перелік деяких безкоштовних музеїв у Шотландії:

- **Національний музей Шотландії, Единбург**
- **Музей дитинства, Единбург**
- **Музей Келвінгроув, Глазго**
- **Музей Ріверсайд, Глазго**
- **Народний палац, Глазго**
- **Морський музей Абердіна, Абердін**
- **Замок-музей Броті, Данді**
- **Музей та галерея мистецтв Інвернесс, Інвернесс**

Крім того, у деяких містах є художні галереї, які можуть бути безкоштовними й цікавими.

У Шотландії є чимало парків і садів, у яких можна бавитися, бігати, прогулюватися із собакою, організувати пікнік. Тут є як малі місцеві парки з гойдалками й ігровим обладнанням, так і великі лісопарки. Докладну інформацію про парки у вашому регіоні можна отримати в місцевій раді.

На береговій частині Шотландії в окремих місцях є пляжі, на яких можна весело провести час і плавати (якщо холодна вода для вас не проблема!).

Більшість рад дають можливість відвідувати плавальні басейни й центри дозвілля, у яких можна грати у спортивні ігри, як-от футбол або великий чи настільний теніс. У деяких із них вхід для дітей безкоштовний у певний період часу (наприклад улітку) або й цілий рік. Запитайте у місцевій раді, що вони можуть вам запропонувати.

Корисні контакти

Освіта

Навчальна програма для дітей віком 3-18 років:

education.gov.scot/parentzone/learning-in-scotland/About%20the%203-18%20curriculum

Загальна інформація для батьків: education.gov.scot/parentzone

Інформація про участь батьків у шкільному навчанні:

www.connect.scot

Посібник про освіту в Шотландії для осіб, що шукають притулку, і біженців:

www.gov.scot/Publications/2005/05/04143503/35049

Додаткова підтримка у навчанні, посібник для батьків:

enquire.org.uk/information/parents-guide

Послуги консультації

Шотландська рада у справах біженців:

www.scottishrefugeecouncil.org.uk

Консультаційне бюро для громадян:

www.citizensadvice.org.uk/scotland

Місцева влада

www.cosla.gov.uk/scottish-local-government

Захист

Служба протидії цькуванню: respectme.org.uk

Безкоштовна гаряча лінія для дітей: www.childline.org.uk / 0800 1111

Поза школою

Безкоштовні розваги: www.visitscotland.com/see-do/attractions/free

Лісопарки: www.list.co.uk/article/69045-the-best-country-parks-near-glasgow-and-edinburgh

Безкоштовні музеї:

www.museumsassociation.org/members-free-entry/scotland
www.moneysavingexpert.com/deals/free-museums-and-art-galleries

Young Scot: благодійна організація, яка видає підліткам віком 11-26 років, що проживають у Шотландії, картку, яка дає змогу отримати різні пільги, зокрема знижки на поїздки: young.scot/the-young-scot-card

Доступ осіб, що шукають притулку, до вищої освіти

Особи, що шукають притулку, а також ті, котрі перебувають у Великій Британії на гуманітарних підставах, через їхній імміграційний статус не мають змоги отримати фінансову підтримку Агентства премій для студентів Шотландії (Student Awards Agency for Scotland, SAAS), яке фінансує більшість студентів у Шотландії.

Утім можна отримати іншу підтримку, наприклад, стипендію, а також допомогу від організацій, що підтримують студентів серед осіб, які шукають притулок або не мають імміграційного статусу.

Стипендія

Сума стипендії дорівнює платі за навчання і включає грошову допомогу на основні витрати, пов'язані з навчанням. Маючи намір вступити до університету за стипендією, абітурієнту слід подати заяву на навчання за вибраним курсом через Службу прийому до університетів і коледжів (Universities and Colleges Admissions Service, UCAS).

Університети розглядають заяви на стипендію від абітурієнтів, які:

- отримали пропозицію, з певними умовами або без, навчатися в закладі, до якого вони подали заяву, і
- подали або є утриманцем особи, яка подала заяву до Міністерства внутрішніх справ Великої Британії про визнання їх біженцями на підставі Конвенції ООН про статус біженця від 1951 року (надалі «Конвенція») і ще не отримали рішення з Міністерства внутрішніх справ Великої Британії або результат розгляду апеляції щодо заяви, або
- мають посвідку на тимчасове проживання у Великій Британії на підставі статті 8 Європейської конвенції про захист прав людини, за умови що студент не отримав право на фінансову підтримку від відповідного органу фінансування студентів у Шотландії, Англії, Уельсі чи Північній Ірландії.

Крім того, приймаються заяви від студентів, які вже розпочали курс навчання, а потім подали заяву на отримання притулку і більше не мають доступу до початкового джерела фінансування. За таких обставин необхідно буде переконатися, що початкове джерело фінансування більше недоступне, і абітурієнт повинен буде надати документи для підтвердження.

Стипендію для осіб, що шукають притулку, надають:

- **Університет Стратклайд – веб-сайт: asylum-scholarship@strath.ac.uk**

Докладна інформація про цю стипендію доступна за посиланням: www.strath.ac.uk/studywithus/scholarships/asylumseekerscholarship

- **Університет Глазго – веб-сайт: mrio-scholarships@glasgow.ac.uk**

Докладна інформація про цю стипендію доступна за посиланням: www.gla.ac.uk/scholarships/humanitarianscholarships/#/eligiblecountries www.gla.ac.uk/scholarships/humanitarianscholarships/

Звільнення від оплати й тарифи для місцевих мешканців

Університет Західної Шотландії і Університет Глазго також можуть звільнити від оплати за навчання або надати можливість сплачувати за тарифами для місцевих мешканців залежно від індивідуальних обставин.

Крім того, можливим джерелом фінансової підтримки перспективних студентів, які проживають певний час у Шотландії, є Карнегі Траст. Карнегі Траст може допомогти з оплатою за навчання, якщо університет погодився зробити виняток і надати можливість сплачувати за тарифами для місцевих мешканців.

www.carnegie-trust.org/schemes/undergraduate-schemes/fee-assistance.html#background

Мережа біженців та мігрантів Глазго (Glasgow Refugee and Migrant Network, GRAMNet)

Крім того, Університет Глазго допомагає особам, що шукають притулку, через групу під назвою GRAMNet: **www.gla.ac.uk/research/az/gramnet**

Із загальними питаннями можна звертатися до Девіда Урайта (David Wright), адміністратора мережі, за електронною адресою: **david.wright@glasgow.ac.uk** або **gramadmin@glasgow.ac.uk**

Також можна надіслати листа на адресу: 11 The Square, University of Glasgow, Glasgow, G12 8QQ

Консультацію щодо цих питань і скерування для отримання юридичної консультації надає Шотландська рада у справах біженців або відповідні державні установи Великої Британії.

Надруковано й опубліковано Освітнім інститутом Шотландії,
46 Moray Place, Edinburgh EH3 6BH, листопад 2019 р.

